

Inhoud

DE GEHEIMEN

Elk project onthult nog meer geheimen van de moderne kalligrafie, zodat je aan het eind van dit boek bent uitgerust met alle kennis die je nodig hebt om je handletteravontuur voort te zetten.

Inleiding	4
Hoe gebruik je dit boek?	6
Starterskit	9
Om te beginnen	17
Alfabetten	33
Van letters naar woorden	47
Project 1: verhoudigen en letters verbinden	49
Vormen	55
Project 2: lichaamsvormen en alfabetfamilies	57
Hoeken	61
Project 3: hoeken en illustraties toevoegen	63
Kalligrafeerfonts	69
Project 4: fonts en versieringen	71
Composities maken	75
Project 5: bouncen en compositie	77
Dip & Wassing	83
Project 6: dippen en wassingen maken	85
Voeg een beetje blingbling toe	89
Project 7: schrijven met Finetec metallic verf en layouttips	91
Oefenpagina's	98
Workshops	105
Leveranciers	107
Ons verhaal	109
Dankwoord	112

Inleiding

Welkom bij je nieuwe hobby

en de fantastische wereld van kalligrafie!

Ik ben Kirsten Burke en ik werk al twintig jaar als professioneel kalligrafeerder. In dit boek geef ik graag de geheimen prijs waarmee jij jouw eigen verbluffende moderne kalligrafie leert maken.

Kalligraferen ontspant.

Je gaat zo op in wat je aan het doen bent, dat je alles om je heen vergeet – en hebben we niet allemaal regelmatig wat tijd voor onszelf nodig?

Heb je een lelijk handschrift? Maakt niet uit. Ben je niet creatief aangelegd? Evenmin belangrijk. Je kunt nog steeds geweldige resultaten verkrijgen. Het leuke aan moderne kalligrafie is dat het niet perfect hoeft te zijn: juist de imperfecties maken het menselijk, en dat is wat het zo aantrekkelijk maakt om naar te kijken.

In dit boek leg ik je stap voor stap uit welke materialen je nodig hebt en hoe je je pen moet vasthouden en hanteren. Je zult zien dat jouw kalligrafie steeds mooier wordt naarmate je verder komt in de projecten. En bekijk na afloop de allereerste oefenpagina nog eens – je zult versteld staan van je eigen vooruitgang.

Ik wil dat het kalligraferen van begin af aan leuk is, dus in plaats van drilloefeningen (waarbij je steeds dezelfde letter herhaalt), heb ik eenvoudige sjablonen gecreëerd. Hiermee bouw je hetzelfde spiergeheugen op, maar wordt het oefenen veel leuker! Enkele van mijn favoriete zinnen komen terug op de kunstkaarten in dit boek: jij kunt ze eruit halen, afmaken en inlijsten.

Wat maakt het modern?

De sleutel tot moderne kalligrafie is dat het geschreven wordt met een puntige punt in plaats van met een brede punt. De penpunt loopt uit tot een scherpe punt, waarmee je dikke en dunne lijnen maakt door harder en zachter te drukken, terwijl je met de pen op en neer gaat. Het wordt ook wel een 'dippen' genoemd, omdat de puntige pen in inkt wordt gedoopt. Omdat de penpunt een scherpe punt heeft, kan deze door iedereen worden gebruikt, of je nu rechtshandig of linkshandig bent. En omdat het gebruik eenvoudig is, is deze pen ook zeer geschikt voor kinderen.

Traditionele kalligrafie die je terugziet in oude documenten in musea, is gemaakt met een brede punt (een penpunt met een breed, plat uiteinde in plaats van een punt). Deze pen wordt onder een consistente hoek gehouden om de dikke en dunne slagen te maken.

Moderne kalligrafie gaat over letteren met energie, zonder je al te veel zorgen te maken over traditionele regels. De letters die je aanbrengt moeten op de pagina in balans zijn, maar je hoeft geen perfecte letter te krijgen die er elke keer exact hetzelfde uitziet. Je eigen stijl creëren en plezier hebben is waar het allemaal om draait.

Hoe gebruik je dit boek?

Werk direct in het boek.

Ik snap dat je dit boek niet wilt verpesten, maar het is ervoor gemaakt om er rechtstreeks in te werken. Hierdoor kun je ook je vorderingen volgen. Het layoutpapier achter in dit boek (dun, semi-transparant papier) kun je uitscheuren en gebruiken als overtrekpapier, zodat je de oefeningen zo vaak kunt doen als je wilt.

1

Projecten

Dit boek bevat zeven projecten (beginnend met de eenvoudige), waarbij geleidelijk de geheimen van de kalligrafie worden onthuld. Je zelfvertrouwen zal groeien terwijl je aan de projecten werkt, plus je hebt straks je eigen kalligrafiekunst gemaakt, klaar om in te lijsten! Aan het einde van dit boek ben je klaar om te kalligraferen op alles wat niet beweegt!

2

Tips en trucs

In elk project zal ik je begeleiden en stap voor stap door de verschillende technieken loodsen. Elke sectie heeft een bijbehorende kunstkaart achter in dit boek die je kunt invullen. Gebruik het layoutpapier achter in dit boek om elk sjabloon steeds weer opnieuw te oefenen.

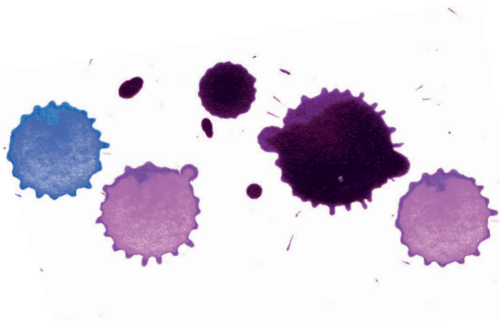
3

Sjablonen

Mijn geheime wapen! In plaats van steeds weer losse letters uit te schrijven, denk ik dat het veel leuker is om over een sjabloon heen te werken (vage kalligrafie), want als je klaar bent, ziet het er geweldig uit. Je leert dezelfde dingen, en ondertussen bouw je het spiergeheugen op dat je nodig hebt om het straks alleen te doen, maar bij mijn methode krijg je al doende beloningen!

Ga naar de **Kirsten Burke Calligraphy** video tutorials op ons YouTube-kanaal voor praktische tips en adviezen om je vaardigheden en zelfvertrouwen te ontwikkelen. Wanneer je het bovenstaande symbool ziet, scan je de QR-code met je telefoon of tablet om demonstraties en instructievideo's te bekijken. Je hebt hiervoor een QR-codelezer-app nodig die je gratis kunt downloaden.

Starterskit

GEHEIM 2

De perfecte kalligrafiepenpunt bestaat niet.

Welke pen jou het best bevalt heeft alles te maken met jouw persoonlijke voorkeuren: het hangt er vooral van af of je van nature heel hard drukt als je schrijft, of dat je een lichtere aanraking hebt. De grootte van de punt varieert daarnaast van penpunt tot penpunt, dus je zult een extra fijne penpunt nodig hebben voor de zeer dunne lijnen.

Rond penseel

Finetec-palet

Leonardt 30 penpunt

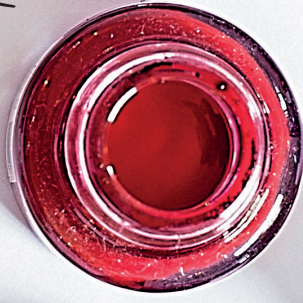

Leonardt 256 penpunt

Ronde penhouder

Leonardt 700 punt

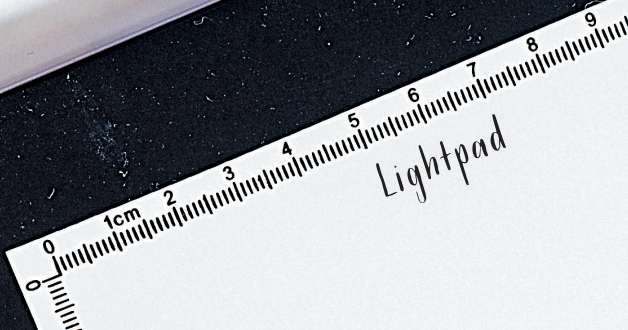
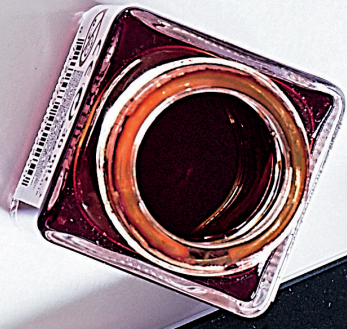
Gekerkfde penhouder

Penhouder met kurk

Oostindische inkt

Lightpad

Boodschappenlijstje

Het mooie van kalligrafie is dat je met heel weinig spullen aan de slag kunt. Het enige wat je nodig hebt is een rechte penhouder, een puntige punt en een potje inkt. Verderop in dit boek zal ik je laten zien hoe je met gekleurde inkten of metallics kunt werken, misschien zul je dus ook in die materialen willen investeren. Al het andere wat je nodig hebt om te kunnen beginnen is aanwezig in dit boek, of heb je waarschijnlijk al in huis.

Essentieel

Rechte penhouder

Leonardt 30-puntige penpunt

Zwarte inkt

Plastic pipet

Klein penseel

Eventueel

Andere punten

Gekleurde inkten

Metallic verfpalet

Blok layoutpapier

Lightpad

Al in huis

Een potje met water – om je penpunt te spoelen of inkten te verdunnen.

Kraanwater werkt prima.

Een potlood – voor ruwe ideeschetsen.

Een aansteker – om je penpunt voor te bereiden.

Een doek of servet – om inkt weg te vegen en voor eventuele gemorste inkt.

Een beschermvel – een vel papier om onder je hand te leggen

om te voorkomen dat je werk vies wordt.

Punten

Puntige penpunten

Er zijn veel verschillende puntige penpunten verkrijgbaar. Ik merk dat de meeste beginners bang zijn om op de penpunt te duwen. Grotere penpunten zijn daarom ideaal om mee te beginnen: ze zijn robuust en je kunt oefenen met het toepassen van de juiste hoeveelheid druk.

Penpunten hebben een glazuurlaagje dat beschermt tegen roest. Maar dit stoot ook de inkt af, dus je moet deze laag verwijderen. Dit is eenvoudig om te doen: houd de pen even in een vlam, alsof je een naald steriliseert.

Als je de penpunt in de inkt dompelt en ernaar kijkt, mogen er geen luchtbelletjes of andere oneffenheden te zien zijn: de inkt moet gelijkmatig over de punt verspreid zijn.

Mijn keuze van penpunten

Ik geef veel workshops en heb verschillende penpunten met mijn studenten getest.

Leonardt 30 – veruit de populairste in mijn workshops. De inkt vloeit mooi en de punt is flexibel genoeg om de dikke en dunne lijnen te krijgen die de kalligrafie er zo mooi uit laten zien.

Leonardt 256 – een stevigere punt, voor degenen die meer druk uitoefenen tijdens het schrijven.

Voor als je al wat zekerder van je zaak bent:
Leonardt 700 – goed voor het fijnere werk, een kleine punt die prachtige dunne lijnen geeft. Deze punt heeft maar een klein beetje druk nodig.
Brause EF (Extra Fine) – ook hiermee creëer je achteroverblazende fijne kalligrafie.

Penhouder

Soorten penhouders

Recht – voor zowel beginners als experts.

Schuin (oblique) – de vreemd uitzijnde met het grappige gebogen hoofd. Veel lastiger in gebruik, dus werken we er niet mee in dit boek.

Mijn favoriete penhouder is recht en afgerond, maar er zijn ook penhouders met een uiteinde van kurk (vanwege de zachte greep goed voor je vingers) of met voorgevormde groeven voor je vingers.

Als je je penpunt regelmatig in en uit een penhouder schuift, slijt de punt sneller. Daarom is het een goed idee om meerdere penhouders te kopen, zodat je er een hebt voor elke penpunt. Op die manier gaan de penpunten langer mee. Welke penhouder je ook koopt, zorg ervoor dat deze een universeel inzetstuk heeft.

Wat is een universeel inzetstuk?

Zie je de vier metalen 'tanden' aan de bovenkant van de pen? Dat wordt een universeel inzetstuk genoemd (geschikt voor de meeste penpunten). Aangezien de punten in alle vormen en maten verkrijgbaar zijn, is die veelzijdigheid belangrijk. Het lijkt misschien logisch om een penpunt in het midden van een universeel inzetstuk te plaatsen, maar je moet hem eigenlijk net onder de split plaatsen, tegen de rand. Duw de punt zo ver mogelijk in de penhouder, zodat deze stevig verankerd zit. Dit lijkt misschien lastig zonder het een keer in actie te hebben gezien, dus heb ik een video gemaakt om je te helpen.

(Scan de QR-code met je telefoon/tablet om de video te bekijken.)

YouTube

Kirsten Burke Calligraphy
Secrets-Nib

Om te beginnen

GEHEIM 3

Het draait allemaal om de neerwaartse slag. Focus op die dikke lijnen! Maak ze zo dik als je kunt. Het is het contrast tussen de dikke en de dunne lijn die normale letters transformeert in kalligrafie. Ongeacht jouw stijl, zal jouw belettering hiermee een ware transformatie ondergaan.

Positie

Lichaamshouding

Zit rechtop, ontspan je schouders en laat de palm van je hand zacht op de tafel rusten, zodat je arm gemakkelijk heen en weer kan bewegen. Terwijl je in dit boek werkt en je naar de onderkant van een pagina gaat, verplaats je het boek met je vrije hand omhoog (in plaats van je hand steeds verder onder je schouder te trekken). Oh, en vergeet niet te ademen.

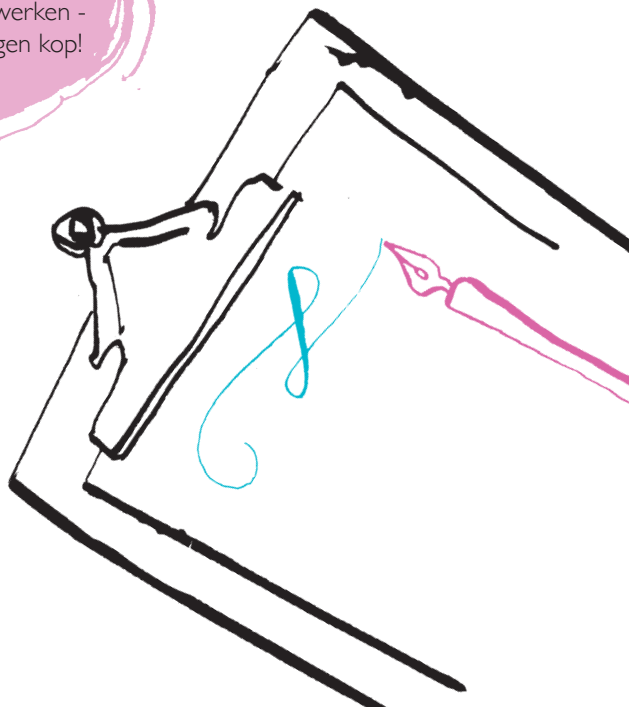
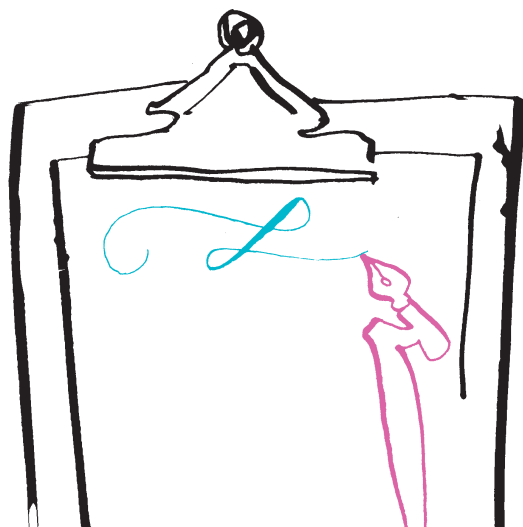
De pen vasthouden

Houd de pen losjes vast: hij moet comfortabel in je hand liggen en geen pijn doen. Controleer de hoek van de pen op het papier: zorg ervoor dat de hoek niet te recht is, want dan krijg je wiebelige dunne lijnen en kan de inkt niet goed van de penpunt naar het papier vloeien. Houd de pen in een hoek van ongeveer 30 graden ten opzichte van het papier en laat de penhouder, de punt en jouw arm allemaal in dezelfde richting wijzen.

Waar laat je de inkt?

Je gaat de pen veel in de inkt dopen, dus zorg ervoor dat je de inktpot rechts, dicht bij je hand hebt staan (als je rechtshandig bent) en zeker niet bovenaan de pagina, want dan kan er inkt op je papier druppelen. Zet het potje aan de linkerkant als je linkshandig bent. Dit klinkt misschien voor de hand liggend, maar het maakt het onderdompelen echt veel gemakkelijker en sneller.

Door je papier te draaien, werk je onder dezelfde hoek als wanneer je met een oblique pen zou werken - die met de grappige gebogen kop!

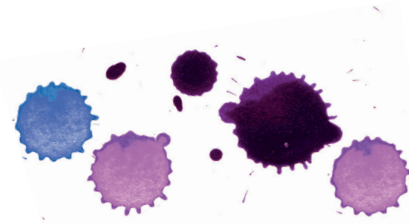

De positie van het papier

Ga aan je bureau zitten met je werk recht voor je. Draai nu je papier 40 graden tegen de klok in (met de klok mee voor linkshandigen). De puntige penpunt is ontworpen voor de koperplaatkalligrafie: een fraaie, antieke schrijfstijl. Als je bedenkt dat koperplaat-schrijvers een schuine penhouder gebruikten in plaats van een rechte pen, dan zie je dat we deze positie nabootsen door ons papier te verplaatsen. (Zie het diagram op pagina 19.) Wanneer je eenvoudige op- en neerwaartse slagen maakt, wijzen de lijnen die je maakt in dezelfde richting als het papier en je hand en arm. Als de inkt niet goed vloeit, verander je de hoek van het papier enigszins (door de pagina een beetje naar rechts of naar links te draaien) en probeer je nog een neerwaartse slag.

Dikke lijnen krijg je wanneer je druk uitoefent: dan wordt de punt geopend. Daarom is de positie van je penpunt zo belangrijk: de tanden MOETEN open kunnen als je druk uitoefent. Fijne, dunne haarlijnen worden geproduceerd wanneer de puntige pen het papier licht raakt en er geen druk op de penpunt wordt uitgeoefend. Houd een losse greep en neem je pols- en armbewegingen mee in je schrift.

YouTube

Kirsten Burkes kalligrafie-
geheimen: Positie

Linkshandigen

Puntige penpunten zijn symmetrisch, dus het is zeker geen ramp als je linkshandig bent. Wel is het belangrijk te weten of je een 'bovenschrijver' of een 'onderschrijver' bent. Als je linkshandig bent, weet je vast wel wat we hiermee bedoelen.

Als je een onderschrijver bent, zoals weergegeven in de eerste afbeelding, en je pols recht houdt wanneer je schrijft, kun je op dezelfde manier kalligraferen als een rechtshandige. Het enige verschil is dat je de pagina met de klok mee moet draaien, zodat de pen in de juiste positie staat en blijft staan, zoals weergegeven in de afbeelding hieronder.

Als je een bovenschrijver bent en je je pols over het papier buigt, zoals in de tweede afbeelding

Onderschrijver

wordt getoond, moet je alles omkeren, dus overall waar ik het heb over dikke neerwaartse slagen, maak jij dikke opwaartse slagen.

Begin onderaan de letter en druk de pen omhoog (waarbij je druk uitoefent op de penpunt) om een dikke lijn te maken. Maak lichte neerwaartse slagen voor de dunne lijnen. Je zult wellicht wat moeten experimenteren met het verplaatsen van je papier, en verschillende penpunten moeten proberen en een comfortabele positie moeten vinden, zodat de tanden kunnen openen en de pen zijn werk goed kan doen. Als jouw greep het mogelijk maakt om een gelijkmatige druk uit te oefenen op beide tanden van de penpunt, dan houd je de pen op de juiste manier vast.

Bovenschrijver

De tanden laten openen zodat
de inkt ertussendoor vloeit
is dé manier om de pen
goed te laten werken.